

Місця зберігання: Росія - Спб.: РНБ; Польща - Варшава: Нац. б-ка; Вроцлав: Б-ка Нац. ін-ту ім. Оссолінських. Публ.: Малышевский И. Александрийский патриарх Мелетий Пигас и его участие в делах русской церкви. - К., 1872. - Т. 2. - С. 84, 92, 98-101.

Каталоги стародруків: Быкова.- № 5.- С. 21-22; Запаско, Ісаєвич.- І.- № 16.- С. 29; Каратаєв І.- № 109.- С. 224-227; Каратаєв ІІ.- № 88.- С. 15-16; Максименко.- № 187.- С. 35; Ундольський.- № 95.- Ствп. 16.

“Правило истинаго живота христіанского” (Псалтир з возслідуванням) 1598 р.

оригінальний заголовок: “Сіа книга, правило истинаго живота христіанского, нарицатиса достойна”. Нижче заголовка на цьому ж титульному аркуші дрібнішим шрифтом відзначена роль у виданні цієї книги *Костянтина-Василя кн. Острозького* з перерахуванням його титулів та повелінням надрукувати її в Острозі (вийшла з друку 23.12.1598): “Божією помістю повелѣніємъ же і всѣмъ накладомъ благочестиваго и христілюбиваго князя Константина, въ святомъ крещеніи нареченаго Василя, княжати Острозскаго, воеводи Кієвскаго, маршалка землі Волинское, старосты Владимирскаго, и проча, з друкарни его острозское выдана естъ”. Для встановлення прізвища видавця або укладача та точної дати виходу в світ книги надійним джерелом є післямова на 438-му аркуші цієї книги: “До здѣ еже по Бозѣ конецъ и съвершеніе пріать книга сіа правило истиннаго живота христіанского названа. Божією милостию, повѣлениємъ и всѣмъ накладомъ вышей менованаго благочестиваго князя Константина въ святомъ крещеніи нареченаго Василя княжате Острожскаго. Снисканвіємъ же отъ святыхъ божественныхъ писаній, и трудомъ многогрѣшнаго худжьшаго въ христіанехъ, убогаго Василя...”. На основі цього речення І.Каратаєв подав заголовок даної книги - “Правило истиннаго живота...”, а не “Псалтырь”. Таким чином, в книзі, як і у збірнику 1588 (“Книжица” у 6-ти розділах), зазначено авторство даного тексту - анонімого полеміста Василя, який традиційно вже вважається *Василем (Василієм) Суразьким*. У кінці післямови цієї книги подані її вихідні дані: “Скончажеся и съвершися книга сіа в лѣто отъ сздания миру зрз (7107. - авт.), а отъ по плоти рождест(ва) Господа Бога и Спаса нашего Ісуса Христа, афчи (1598. - авт.), месеца декабрія. На день святыхъ і (10. - авт.) мученикъ въ

Критѣ страдавшихъ, числомъ кг (23. - авт.).” Формат книги - в октаву (8°). Аркуші різної нумерації: (4), 44, (7), 439 арк. Всього загальна кількість аркушів - 496. Нумерація аркушів - кирилична. Шрифт, хоч і дрібний, досить гарний і чіткий. При друкуванні використана і кіновар, тобто друк у два кольори - чорний і червоний. У книзі наявні прикраси: заставки, ініціали, рамка на титулі. На звороті заголовного аркуша-зображення на всю сторінку повного герба князів Острозьких, по боках якого вміщені заголовні літери: К К К О. Вгорі над гербом вміщено такий текст: “Костянтин Костянтинович княжа Острозское, воевода Кієвскій”. Внизу герба - “маршалокъ землі Волинское, староста Владимирскій и проча.” Структура видання: 1.Святці (“По образу Божію... Посемъ деньникъ, сирѣчь святцы в коротцѣ с показаніємъ доволнымъ(ь), како водити и правити ихъ(ь) имама, которые водлугъ солнечнаго обыходу з рукою лѣту, купно же и съ настатіємъ луннымъ и съ азбуками пасхальными съчинений суть”) (арк 2-29). 2.Про новоутворений (григоріанський) календар, який був неприйнятий православними (“... Такъ о новоутвореномъ богопротівномъ календарю, о немъ же еше кто съ вниманіємъ разсудителнѣ прочитающе оувѣсть и познаеть яко солнечное и луное теченіе съ пасхалиєю предано естъ христіаномъ, не на волхваніе, і недовѣдомыхъ... вещей...”) (арк 29-38). 3.Пасхалії (“Посемъ ключъ пасхаліи, и скара и луное теченіе, с показаніями доволнымъ, како то обрѣтати, или знайдовати имама”) (арк 39-44). 4.Псалтир (“Самыя книги начало. Первое съ предсловіємъ доволнымъ ѱалтырь блаженнаго Давида пророка и царя”) (сім перших аркушів третього рахунку). 5.Часослов, який розпочинається словами “Начало вечерні...” (арк 1-438 четвертого рахунку). 6.Додаткові статті. 7.Післямова, яка розпочинається словами: “До здѣ еже по Бозѣ конецъ и съвершеніе пріать книга сіа, правило истиннаго живота христіанскаго названа...” (арк. 438). Текст післямови

наведений у каталозі П.М.Строева - "Обстоятельное описание старопечатных книг... Ф.А.Толстова".- М., 1829.- С. 86-87, причому він подав її під заголовком "Псалтирь слѣдованная" (№ 59.- С. 85), як і пізніше (Спб. 1891) бібліотекар Спб. духовної академії Олексій Родоський (№ 34.- С. 48-52) - "Псалтирь слѣдованная" (съ Часословомъ, в малою 8° л...). Детальну структуру цього збірника він подав на С. 48-49 свого каталогу "Описание старопечатных книг...". Ця книга може розглядатись як складова частина аналогічних конфесійних видань православної церкви, які були опубліковані в Східній Європі у 2-ій пол. XVI ст., а саме: "Псалтирь" середньошрифтова (М., біля 1559-1560 і біля 1564-1565) в 2°, наступне московське видання - друкарі Никифор Тарасьєв і Невежа Тимофєєв, 20.12.1568,

"Псалтирь с Часословцем" (Заблудів, друкар Іван Федоров, 23.03.1570) в 4°, "Псалтирь" (Вільно (Вільнюс), друк. Петро Мстиславєць, 16.01.1576) в 2°, "Псалтирь" (Слобода, друк. Андронік Тимофєєв Невсжа, 31.01.1577) в 4°, "Псалтирь і Новий Завет" (Острог, друк. Іван Федоров (Федорович) 1580) в 3°, "Псалтирь з восслѣдованиєм", - Вільно (Вільнюс) 5 видань в друкарні Мамоничів: 10.02.1586, 1591-1592, 8.01.1592, 30.11.1593 і після 1593 в 4°.

Місія зберігання: В Україні - Львів: НМЛ; у Білорусі - Б-ка АН Білорусі; у Росії - у Москві: ДБР, Держ. публ. іст. б-ка, Держ. іст. музей; у Спб.: БАНР, РНБ; у Новосибірську: Новосибір. держ. публ. наук.-тех. б-ка (Сибір. відділення РАН); у Загорському музеї Московської Патріархії.

Каталоги стародруків: Быкова.- № 13.- С. 31- 34; Запаско, Ісаєвич.- І.- № 41.- С. 31; Каратаєв І.- № 158.- С. 286-287; Максименко.- № 194.- С. 36; Родосский.- № 34.- С. 48-50; Строев І.- № 39.- С. 85-87; Ундольский.- № 138.- Ствп. 21-22; Ундольский - Кастерин.- № 56.- С. 100.

Пригородок в Острозі

П. - це територія, яка знаходилася між Замковою горою і містом („городом“). Від Замкової гори П. відділявся глибоким ровом, а від міста - дерев'яною оборонною стіною з проїзною брамою - „парканом“. Південна межа П. проходила по березі річки Грабарки, а східна і північна - по схилу невисокого пагорба, рельєф якого добре видно і в наш час. Документів, які б прямо вказували на час виникнення П., поки не виявлено. Вказівкою на існування П. вже в XIV ст. є згадка про церкву Св. Миколая XIV ст. (див. - *Церква Миколаївська*), яка знаходилася „в паркані“, тобто за межами дерев'яної оборонної стіни, що оточувала П. зі сторони міста. Як свідчить *акт розподілу володінь князів Острозьких 1603*, в П. в кінці XVI - на поч. XVII ст.

Приміщення сучасної Острозької Академії

найбільш давні будівлі, де нині розміщується ОА, були зведені в др. пол. XVIII ст. і належали ордену капуцинів. 3 квіт. 1750 кн. Януш Сангушко, ординат Острозький, надав правом фундушовим землі за валами Острога при дорозі, що вела на Дубно, на будівництво капуцинського монастиря (див. - *Костел і монастир капуцинів*). У тому ж році розпоча-

розміщувалась друкарня (див. - *Острозька друкарня*) і ОА, а також церква Св. Миколая, Успенський дерев'яний костел (див. - *Костел фарний в Острозі*), будинки заможних міщан, частина замкових службових приміщень. У перш. пол. XVII ст. на території П. була збудована дерев'яна Успенська церква (див. - *Церква Успенська*), яку сильно пошкоджено під час Визвольної війни 1648-1654, відбудована в 1681 і остаточно знищена під час пожежі Острога в лип. 1889. Є відомості про те, що до 1809 на території П. існувала будова, на фронтоні якої можна було розрізнити зображення святих. У 1957-58 на території П. проведено пробні археологічні розкопки археологом І.Бондарем. В одному із шурфів виявлені фрагменти кам'яної споруди. Проте розкопки не були завершені і зараз неможливо судити про призначення цієї будови. *Лит.*: Кардашевич.- С. 96-97; Перлштейн П.- С. 39.

лися будівельні роботи на кошти таборовського старости Самуїла Лубковського. Після смерті Лубковського кошти на будівництво монастиря надав Канут Фелікс Малинський, мечник Волинський. Автором проекту був архітектор Павло Антоні Фонтана (1696-1765), за походженням італієць, з Костелло Вальсольді у північно-західній провінції Комо, придворний архітектор Сангушків. Серед його праць на Україні можна відзначити місіонерський костел та монастир в Ізяславі, костел та монастир